

AMERISKA DOMOVINA

6117 St. Clair Avenue — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$20.00 na leto; \$10.00 za pol leta; \$6.00 za 3 mesece

Petkova izdaja \$6.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$20.00 per year; \$10.00 for 6 months; \$6.00 for 3 months

Friday edition \$6.00 for one year.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83

No. 34 Thursday, Feb. 17, 1972

Nixon potuje na Kitajsko

I.

Danes odleti predsednik ZDA Richard M. Nixon iz Washingtona proti Kaliforniji in dalje proti Havajem, kjer bo ostal 2 dni, pa se nato preko otoka Gvama po enodnevnem postanku tam podal na Kitajsko, kjer bo pristal v ponedeljek ob 11.30 dopoldne.

Predsednik ZDA potuje na Kitajsko? Kako je do tega prišlo? Kaj upa tam doseči?

Združene države so gospodarsko, industrijsko, tehnično, politično in vojaško najmočnejša sila sveta. Edino Sovjetska zveza na vojaškem in na nekaterih tehničnih in znanstvenih področjih z njimi uspešno tekmuje, vse ostale države sveta pa so daleč zadaj. Tudi Ljudska republika Kitajska. Ta res zavzema obsežno ozemlje, skoraj eno četrtino vse Azije in od tega njeno najbolj plodno ozemlje ob velikih rekah Huang-ho in Jangcekiang, kjer se je kot ob Nilu in ob Evfratu in Tigrisu porodila prva kultura, toda njena gospodarska in vojaška moč, s tem pa tudi politična, je dejansko prav skromna.

Kitajska krije pod svojo površino brez dvoma velika rudna bogastva in ima vse možnosti za neodvisen gospodarski razvoj in napredek, saj je dežela stare kulture, bivališče sposobnih in pridnih ljudi. Bila je nekdaj mogočna država, katere besede in želje so bile merodajne v vsej jugovzhodni Aziji, pa tudi preko večjega dela današnje Sovjetske Azije vse tja do Urala in nekaj sto let tudi preko njega nad večino Rusije.

Ko je Evropa z začetkom novega veka segla preko lastnih mej, so zahodne evropske države postopno spravile pod svojo oblast Ameriko, Afriko in dele Azije, Rusi pa so se otrsli mongolskega jarma in začeli osvajati Azijo, ki jih je imela nad 300 let pod svojo oblastjo. Rusko prodiranje na vzhod je privedlo do prvih stikov s Kitajsko, pa tudi do prvih sporov med obema velikanoma. Rusija je bila tedaj, čeprav krščanska, pod močnim vplivom Azije. Šele Peter Veliki je na široko odprl vrata Rusiji na zahod in jo vključil v Evropo, med tem ko je ta dotlej o njej komaj kaj prida vedela.

Kitajska je živila tisočletja svoje življenje, zaverovana sama vase in svojo moč, ki je bila včasih večja, včasih manjša. Kadar je bila notranje trdna in je imela sposobne vladarje, je njen vpliv segal daleč preko njenih meja. Ko so jo notranji spori oslabil in je osrednja državna moč propadla, kitajski vpliv ni segal daleč in mejna področja so postala plen trdnjih in podjetnejših sosedov. Da bi se uspešno branili pred "barbari s severa", so zgradili Kitajci pred več kot dva tisoč leti več tisoč milijonov "Veliki zid", ki pa jih ni obvaroval pred mongolsko osvojitvijo.

Ko je moč evropskih držav rastle in so si te osvajale tuja ozemlja na drugih kontinentih, se je Kitajska branila zvez z njimi, zaprta sama vase je zaostala na tehničnem, industrijskem, znanstvenem in seveda tudi vojaškem polju. Anglija je v "opijski vojni" v prvi polovici preteklega stoletja s silo odprla vrata Kitajske evropskemu vplivu. Nato so si postopno vodilne evropske sile ustvarile na kitajskih tleh svoja oporišča in vse je kazalo, da bo Kitajska postala plen tujcev. ZDA so tedaj postavile načelo "odprtih vrat" napram Kitajski in se izjavile proti premočnemu vplivu katerekoli izmed svetovnih sil na Kitajskem, ta naj bo "odprta vsem".

Nemoč Kitajske je Kitajce hudo bolela. Ranjen narodni ponos je pognal Kitajce v "boksarsko vstajo" v začetku tega stoletja, ki pa so jo tedanje evropske velesile tudi ob sodelovanju ZDA naglo strle. Kitajska je spoznala znova vso svojo nemoč. Kitajci so spoznali, da se morajo oprijeti zahodne tehnike in organizirati svoje oborožene sile po zahodnih vzorcih, če hočejo svojo državo spraviti do nove moči.

Ob koncu prve svetovne vojne so odstavili cesarja in začeli državo reorganizirati kot republiko po zahodnih zgledih. Moč revolucionarjev je bila omejena in ni se jim dolgo posrečilo novo oblast uveljaviti preko vseh obširnih predelov države. S to nalogo se je med obema vojnoma dalj čangkašček, pa ni nikdar resnično uspel. Na eni strani se je posrečilo obdržati rdečim pod vodstvom Mao Tsetunga severozahodno pokrajino Šensi, na drugi pa so Japonci osvojili Mandžurijo in začeli graditi novi "red v Aziji". Postopno so zasedli dober del kitajskih pokrajin ob obalah in ponekod tudi dalje v notranjost, čangkašček je moral svojo vladno seliti v daljni Čungking. Tja so mu Amerikanci in Angleži preko Burme po znani "burmanski cesti" vozili pomoč.

Japonska je bila v drugi svetovni vojni premagana, Kitajska pa je bila med zmagovalci. Kazalo je, da bo čangkašček po odhodu Japoncev obnovil svojo oblast nad večino Kitajske. Ni mu uspelo, kajti komunisti so se med vojni

no okrepili, reorganizirali ter čutili, da je prišel njihov čas. Po več letih vojne se jim je kljub vsej pomoči, ki jo je dobival čangkašček od ZDA, posrečilo zmagati in pregnati čangkaščka s kitajske celine na Formozo.

Mao in njegovi so zavladali nad Kitajsko s trdo roko, komunistična diktatura je naglo obvladala vso obsežno Kitajsko, beseda centralne vlade v Pekingju je veljala in obveljala povsod. Komunistu Mao in njegovim je uspelo Kitajsko prvič po dolgi dobi res združiti pod eno vladno. Ko so to dosegli, so bili odločeni Kitajsko tudi gospodarsko dvigniti in jo na polju tehnike in industrije približati zahodnemu svetu. Še predno so mogli s temi načrti prav začetni, so se zapletli v Koreji v vojno z ZDA. To je postalo usodno za Kitajsko in za ZDA.

(Dalje jutri)

BESEDA IZ NARODA

Joliet, Ill. — Polovica zime je že skoro za nami. Navadno je tu pri nas druga polovica zime bolj ostra kakor prva. V starem kraju so rekli, da "sv. Matija led razbija" — če ga ni, ga pa naredi". Tu po našem osrednjem zapadu ga navadno pa še rad dela. Gori bolj severno po Minnesoti, Michiganu in po Dakotah pa ga dela tja do sv. Jurija in včasih še dalje.

Zdaj smo v tednih, ko po naši Ameriki "knofe" štejejo, koliko jih je kdo zaslužil, koliko mu jih je ostalo (če jih je komu kaj ostalo!) in koliko bo treba od teh dati stricu Samu. Treba bo povedati prav, tudi če smo jih v kake škatlje dali, kajti odkar je prišlo pred beli dan, kako je pok. Powell škatlje polnil — so zdaj davkarji bolj natančni. Pravijo, da so, če so res?

Omenim naj, da ko sem se zadnjič v tednu pred novim letom peljal z Nickom v Plainfield, sem nekaj tudi o davkih omenil Nicku, namreč, da bodo zdaj tja do sv. Jurija tipali ljudi z davki. Nick se je pri tem na široko zasmejal in je k temu povedal "prigilho".

"Veš Tone, ko sem pred Božičem šel parkrat doli v mesto, so bile vse trgovine, banke in uradi okrašeni z okraski. Vmes pa povsod sv. Miklavž z brado, s polno vrečo in košem raznih daril. Pri gledanju na to mi je stalo v duhu pred oči druga slika. Sam pri sebi sem dejal: Bogme! Bog mi grehe odpusti — po praznikih in po Novem letu bo drugače! Takrat bo pa prišel naokrog stric Sam s svojo vrečo in košem in in bo nam s prstom mihal in nas pozdravljal. Pel bo nam takole: Fantički, dekleta, moški, ženske, le k meni obrite in pošteno povejte: koliko "knofov" ste zaslužili in koliko jih boste meni oddali ...

Za stricom Samom bodo pa tudi naši okrajni "strici" nas opozorili, koliko "knofov" naj nimajo oddajajo od naših koč, katere smo drago kupili, jih pravljamo leto za letom — in da naj bomo pridni in se zavemo, da biti lastnik in zdrav pošteno odšteti davke je za vsakega velika čast in posebno predpravaica".

Ko je Nick končal s svojo "prigilho" in svojem mnenju o tem, sem si sam pri sebi mislil: Glej ga Nicka. Kerle jih ima pod kapo. Takih navdušenih svetovalec bi bilo treba več v Washingtonu in Springfieldu — pa bi bilo drugače, kakor je.

Tako, vidite, rešujeva razne zadeve z Nickom, kadar prideva skupaj.

* POLITICNI PROBLEMI pri nas in drugod. — Par dni pred Svečnico smo pri Juretu razpravljali o Nixonovi domači in zunanji politiki. Jaz in Nick sva povedala nekaj k temu, kakor misliva. Še dobra Bara je par

krepih pripomb dodala. Resno je pripomnila, da Nixon se ji kar malo smili včasih. "Skrbi ga mučijo," je rekla, "to se mu kar na obrazu bere. Lasje se mu sivijo in celo na njegovem nosu se pozna, da moč težka bremena nosi ..."

Nickova sodba je bila malo ostra. Potem se je pa Jure oglašil:

"Nixon ima težko nalogo. Z eno roko gladi doma, z drugo drugod. Doma miri in gladi dva orjaka. Industrijske in druge korporacije vseh raznih gospodarskih in drugih vrst predstavljajo velikega orjaka, od katerega je odvisno naše gospodarsko življenje. Delavske organizacije Unije predstavljajo drugega orjaka. Oba orjaka sta odvisna drug od drugega. Od obeh pa naše gospodarsko, kulturno in socialno življenje. Kadar se kavsata, čutimo posledice vsi.

Za enkrat zgleda, da se je vodja glavnih delavskih organizacij George Meany nekoliko pomiril. Nekaj časa je bil zelo glasen. Zgleda, da industrijske korporacije in delavske unije spoznavajo, da z grizenjem drugih drugega ne bodo nikamor prišli. Zgleda, da na prigovarjanje Nixonovih gospodarskih svetovalec sta obe stranki v več ozirih popustili. To bo tudi služilo Nixonu v volitvah.

Kaj bo pa seveda prinesla našemu gospodarstvu, to je trgovini in vsemu industrijskemu obratu znižana vrednost dolarja, to bo povedala prihodnost. Na to zdaj vsi gledamo bolj črno, kakor na nebo, ki se oblači.

Veleindustrijske korporacije, zgleda, da se na razne tolažilne nasvete raznih ekonomistov, ki se vrtijo drug za drugim okrog Bele hiše in Nixona, dosti ne zanašajo na prerokovanja in račune teh. Te bolj verjamejo svojim svetovalcem in komputerjem. Na svojo roko tu in tam omejujejo izdatke pri proizvodnji. Počasi tu in tam odpušča delavce. To pa povzroča, da od meseca do meseca več ljudi trka na vrata uradov, ki nudijo pomoč brezposelnim. Zvezna vlada pomaga, nakazuje visoke vloge v te vrste. Toda, ker ima vsaka košara in vreča svoje dno, če bo šlo tako naprej in naprej, znajo priti do dna še preje, kakor kdo pričakuje. Kaj potem? Kje bodo v Washingtonu našli odpomoč? Kje? Tam, kjer je kaj in kjer bo kaj. To smo pa vsi, ki z davki množimo kupčke, s katerih se lahko za take namene podpira take, ki stegajo roke za podpore.

Za enkrat so kupčki še kar veliki. Nižajo pa se počasi. Z raznimi tolažbami in sladkimi obljubami zna iti še kako vse tja do volitev. Potem pa znajo nastati gospodarska vremena in sezone drugačne. V njih se lahko znajdemo v takih smerah in okoliščinah, kakor smo se v Hooverjevih časih, ki jih mnogi še nismo pozabili in jih nekateri še danes čutimo, kako so grizli in ščipali.

Prezgodaj je še sedaj prerokovati, kako bo. To bodo povedali časi po prihodnjih narodnih volitvah, ki bodo v novembru. Bo, kar bo. Upajmo na najboljšo! Težka naloga pa bo za

onoga, kdor bo že vodil od tedaj naprej našo deželo."

Takega mnenja je Jure. Jaz se kar strinjam z njim.

Pozdravljeni vsi, ki to berete in imejte z menoj vred močno upanje, da bo boljše, kakor pa mi ljudje včasih sodimo, da bo.

Tone s hriba

Letna seja United Slovenian Society

EUCLID, O. — Kot je že javnosti deloma znano, se je lani 5. aprila ustanovilo društvo pod imenom United Slovenian Society, kojega naloga je pospeševati slovenske kulturne aktivnosti v državi Ohio, se udeleževati v civilnih in narodnostnih zadevah, pospeševati boljše razumevanje med ameriški Slovenci in drugimi etničnimi skupinami.

Dalje je namen društva vzpodbujati kulturno izmenjavo med ZDA in Jugoslavijo, vršiti dobrodelno delo v korist Slovencev in narodnostnih skupin v Združenih državah in skrbeti za izobrazbo in razvedrilo med nami.

To društvo samo ali v zvezi z drugimi organizacijami pospešuje kulturne aktivnosti kot: koncerte, dramatik, narodne plesse, godbo ali slična druga delovanja. V njegovo področje spadajo tudi priporočeni obiski poedincev iz stare domovine, ki se nahajajo tukaj po službenih ali kulturnih opravkih.

Društvo je nepristransko brez politične barve in upamo, da bo tako tudi ostalo. Zanj se je zavzel drugi naš rod, ki je leta 1970 uspešno vodil nastope zabavnega ansambla Lojzeta Slaka iz Slovenije.

Dne 7. februarja se je vršila letna seja tega društva v SDD na Recher Ave. Navzočih je bilo lepo število zastopnikov kulturnih društev, narodnih domov in ustanovnih članov. Namen seje je bil revidiranje pravil, da bodo odgovarjala zakonu države Ohio. Vršila se je razprava, da se povabi k sodelovanju tudi ostale naše organizacije, da bo društvo zavzelo še širši delokrog in čim bolj uspešno vršilo svojo nalogo.

Za prihodnji kulturni nastop iz Slovenije se je članstvo odločilo, da se povabi znani Avsenikov ansambel, ki je najboljši v Sloveniji in slovi tudi po ostali Evropi. Ker pa je vsled svoje popularnosti že oddan za leto, smo sklenili, da ga povabimo za prihodnje leto 1973. To bo lep kulturni užitek.

Odbor nam je tudi naznanil, da ima v načrtu veliko parado za korist Slovenskega doma za ostarele, ki ga pravkar povečujejo. Vršila naj bi se na Spominjski dan, 29. maja. Povorka bi se pomikala po E. 185. cesti do Doma na Neff Rd., kjer bi bil kulturni spored, govori in nabiranje prispevkov. To je vsekakor dobra zamisel, ki bo vzbudila zanimanje med našimi ljudmi in tujci.

V odbor za leto 1972 so bili izvoljeni naslednji: predsednik Tony Petkovšek, podpredsednik John Pestotnik, tajnica Cecilia Valenčič, korespondenčna tajnica Alice Kuhar, blagajničarka June Price. Nadzorni odbor: Stanley Ročkar, Eddie Kenik, Jennie Fatur, Josephine Trunk, Frank Novak. Publikcijski odbor: Mary Komorowski, Frank Cessen, Louis Kaferle.

Frank Cessen, poroč.

V sto letih čez 31 milijonov vselencev

WASHINGTON, D.C. — Od leta 1868 pa do leta 1968 se je priselilo v ZDA preko 31 milijonov ljudi, največ iz Evrope. To je bila doba nagle rasti ZDA in njihovega širjenja proti zahodni obali.

— Prva zvezna kovnica denarja je bila ustanovljena l. 1792.

Tone Osovnik:

Prešernova ura na Osmi

Vsekakor bi močno grešili kot Slovenci v zdomstvu, če bi prezrli obletnico težkega, a hkrati veličastnega februarkega dne, ki je vželo in zatonilo 8. februarja 1849.

Danes, s to našo nedeljsko prosvetno uro, smo se izmaknili takšni grešnosti. Saj to dejanje nikakor ne sme biti za nas neko slučajnostjo naključje. Zvestno ravnanje se mora pokazati v današnji prosvetni uri. Zakaj in v čem?

Odgovorimo najprej na prvi del vprašanja, zakaj se nujorški slovenski srenjčani zbiramo vsako tretjo nedeljo v mesecu? Ali brez vsakega globljega namena in pomena? Ali morda samo "zategadelj, da se srečamo in da si rečemo: Dober dan ali hvala. Za ti dve, včasih tako malo pomembni — stvarci skorajda ne bi bilo vredno natezati naše sile in žrtvovati čas, ki tolikim pomeni denar, ali pa počitek, v skrajnosti pa zadostitev osebnim željam, potrebam in hotelom.

Vsem nam, ki — iz kateregakoli povoda — živimo na tujem, je menda SLOVENSKA BESEDA to, kar nas zvabi v to malo bolj tesno povezanost na Osmi. Da, vprav ta, za nas zmeraj sveta slovenska beseda. In, ali ni vprav ta slovenska beseda tista sila, ki nas zmeraj vrača v narode tistih izbranih in posebnih ljudi sveta, iz katerega smo se tako nesrečno izvilili? Pa ta beseda nas veže, ko nam budi skupno čustvanje. Ta beseda nas veže, ko z njo ločujemo laž od resnice; in ko z njo dobremu ali slabemu znamo dati ime.

Združuje nas pa tudi tedaj, ko nam odkriva svojo lepoto, ko nam vzvalovi sama v sebi in nam pokaže dušo naše skupnosti. Ta skupnost pa ni drugega kot narod slovenski. Narod tam pod Triglavom ter mi vsi iz njegovega naroda.

Tam nekje v Evropi se ponosno dviga Triglavska gora, pod njo živi narod. Majhen narod. Preživeti je moral tamkaj dolgo tisočletje. Ves ta čas je trpel in ječal v stiskajočih oblastnih rokah tujih gospodarjev. Vojske in Turki so ga trebili. Okupacije je prestajal vso svojo zgodovino. Majhne upore je začel, ki so mu jih zadušili. Njegovi razumniki, buditelji in klicarji so prečesto umirali za jetiki. Sem pa tja je vendar pognal močne življenjske utripe v svoje ožilje. In že se je skončavalo leto 1800, ko se je porodil mož — pesnik.

Ta pesnik je bil dr. France Prešeren, katerega rojstvo pade na 3. decembra 1800, smrtni dan pa na 8. februarja 1849. Živel je v dnevih Napoleona in Valentina Vodnika, pa v letih splošnega vretja ter razgibanosti na evropskih in slovenskih tleh.

In pesnik dr. France Prešeren je bil tisti mož, velikan narodnega duha, ki je iz dremave prebudil naš narod. Strnil ga je z globoko mislijo, ki je svoje kali pognala iz male gorenske vasice — Vrbe. Potegnil ga je za seboj in mu začel pisati čisto novo in drugačno poglavje njegove zgodovine. Najboljbi vir mu je postal ter njegovi kulturi.

Iz tega vira jo je narod razvijal naprej in oblikoval do današnje podobnosti in zakladnosti. Iz tega vira pa je prišlo tudi njegovo politično narodno oblikovanje. Vprav zategadelj se ni čuditi, da nam ta naš najgloblji vir še zmeraj pomeni neizčrpno narodove duhovne zakladnice. Menda je še nismo vse pregledali v njeni vrednosti, čeprav smo jo že zdavnaj pravilno ocenili.

Sicer je spornost o tem tekla za njegovega življenja. Če pa po Prešernu samem povzamemo, da je smrt prostost, sprostitev — ko neutemeljeni ugovori padejo v nič — potem je tudi njegova

gova slava in vrednost naša zmagovito pot po telesni smrti pesnika Prešerna.

Morda ne bomo nič kaj preveč pogrešili, če postavimo tole trditev: Življenje naravnega, zdravega človeka — je pesem! Drhtenje v našem ožilju pozna skladje. Utrip našega srca in izraznost naše duše sta harmonija. Skladi naših vtisov se nam nabirajo z rastjo duševne sprejemljivosti. Odgovarjajoče temu nam' grade nov — nefizični — duhovni svet. In v tem svetu tu kraljujeta ter ustvarjata tisto čudovitost, ki ji umetnost pravimo — misel in beseda.

Misel nam besede veže v smisel, smisel besed pa nam daje tudi največjo umetno duha naroda — to je: jezik, njegova govorica.

Pa recite zdaj, da ni vredno bilo danes priti na Osmo k prosvetni uri, ko s Prešernom, prvim največjim mojstrom naše govorice slavimo njega, da bi se utrdili v slovenski besedi ter s tem v narodni zavesti.

Dr. France Prešeren je naš besedni umetnik. Vsakemu umetniku pa je življenje tista snov, ki jo obdeluje in ji daje spoznavnejšo podobo. Prešeren nam ne daje samo podobe svojega lastnega življenja, ampak istočasno tudi podobo našega naroda.

Pa če človek lista po zgodovinski knjižki slovenskega naroda in po oni, ki pripoveduje o Prešernovem življenju, spozna, koliko podobnega, enakega in sličnega je v obliki knjižah!

Vera v življenje! Kar sveto otroško zaupanje ob prvih korakih, da bo to življenje okušalo le srečno prihodnost. Mladostne sanje, ki jih razbije "sad spoznanja"! Po tem spoznanju si je Prešeren zaželel nazaj trenutkov mladostnih let v rodni vasi — Vrbi. Njegov narod je stalno hrepenel po dnevih in prostem okolju in vzdušju svoje zibelke. V velikem upanju se je vdal in oprijel ljubezni v veri do krščanskega Boga, a tudi on ni v njej dolga stoletja našel svojega zemeljskega odrešenja. Prešeren je ljubil dekle, Julijo, ki mu je več otemnila in zaprla — kot pa odprla "gradove svetle", da je začutil skiskajočo "ječo življenja" in si zaželel smrtno sprostitve ...

Iz tega osebnostnega trpljenja pa je pel pesem, pesem, ki je Prešernova veličina. Hkrati pa je srčika življenja slovenskega naroda. Dal mu je novo življenjsko jedro, ki mu bo ostalo kot neuničljiv življenjski atom z neumljivo energijo za ohranitev in še nadaljni razvoj.

Ne bomo se spuščali v književno problematiko, ki jo danes nosi v sebi Prešernova doba, o beležje svoje dobe. Ostalo pa bo veljavno za vse čase, dokler bo živel slovenski rod, kateremu je on dal s svojim neiztrohljivim pesniškim srcem tisto življenjsko moč,

"ki mu ne da umret ..."

Ta sestavek vsebuje uvodno besedo k prosvetni — Prešernovi uri na Osmi v New Yorku 20. februarja 1972.

STARE UGANKE

S čim se konča dan in noč začne?

Kaj ni napredaj za noben denar na svetu?

Zakaj poje petelin z zaprtimi očmi?

Samo on lahko pove, kdo je drugi nihče?

Koliko kuhanih jajc lahko poješ na tešče?

Kdaj je konec človeških dni?

V čem je pajek podoben ribi? — (Zažigalica)

F. S. FINZGAR:

PREROKOVANA

SLIKE IZ SVETOVNE VOJNE

France se je naglo zasuknil proti sestri, ki ji je bil prej obrnjen s hrbtom; naslanjal se je na konjski paž.

"Za moje dobro ime?"

Klobuk je pahnul nazaj in gledal srdito na sestro.

"Zato, ker se takole voziš z Jančarico."

France je planil kvišku in začel hoditi po hlevu. Sprva je tiščal roke v žepu, nato jih je potegnil ven, stisnil pesti in začel rohniti:

"Če to ni od samega zlodeja! Kaj ve o meni? Kaj ve o Franci? Ho, če bi se z njo vozil — o seveda — potem bi bilo vse prav in dobro. Stran, takoj stran!"

"Le ne prenašlo, France. Pomisli, če bi jo zapodil takole v jezi, bi se utegnila res maščevati in bi Bog ve kaj vse govorila. Ne meni se za take stvari. Ali ti vendarle rečem, meni boš menda verjel, da mi je zate: k Jančarju hodi res samo tedaj, ko te potrebujejo. Ne rečem zaradi tebe ali zavoljo France. Zavoljo ljudi. Vsako dlačico vidijo na tuji obleki."

Lojza je motrila brata, ki je spet vtaknil roke v žepu in hodil s povešeno glavo po hlevu. Nič ji ni odgovoril. Lojza tudi ni več izpregovorila. Po hlevu se je čulo hrustanje kobilice, ki je naglo jedla.

"Pa jo ti napoji," se je nenadoma ustavil France in hitro odšel skozi vrata. V svoji sobici je jezno zmetal obleko s sebe, naredil velik križ in legel, da je postelja zaškrpala. Obrnil se je v steno in strmel v temo. Večkrat je zaklopal oči in čakal spanca. Toda oči so se mu razpirale in tako je bil predrumljen, kot bi se bil prebudil zjutraj po najboljšem spanju.

"O ženske! Gluha naj bo, slepa in še mutasta povrhu, pa ti vidi naravnost v dušo. Voha, hudo."

Obrčal in premetaval se je do jutra brez spanja. In če je za trenutek zadremal, se je hipoma spet predramil, da je še bolj naburjen, kot je legel, vstal z zarjo vred. Napotil se je takoj v hlev, kar ni bila njegova navada. Pripravil je rezanico, pometal jaslji, nastlal in položil živini.

Ko je prišla Jera, se je začudila. Krave so jedle, France je snažil konja. "Lej ga," ji je ušla besedica na glas.

France je dobro slišal, pa se ni niti ozrl. Jera je bilo tudi žal besede in ni več rekla druge. Postavila je k Pisani stolček in začela molsti.

Ko je France opravil pri konju, je trdo iztrkal krtačo, jo obesil na žebelj in šel proti vratom. Ne da bi se ozrl, je izpregovoril ukazujoče:

"Zanaprej nimaš pri konju nič opravka. Da veš!"

Nato je naglo odšel.

Jera je prenehala molsti, odprla usta in pogledala za njim. Ali Franceta ni bilo več. Jera je molzla dalje. Ko je pomolzla Pisano, ni pristavila stolčka k Rumenki. Naslonila se je pri konju ob paž.

"Takole se človeka naveličajo, ko je enajst let pri hiši," je začela glasno govoriti sama s seboj. Kobilica se je ozrla proti njej in zaprhala.

"Ti tudi buškaš name, konjavs grdi; zato, ker sem ti tako stregla. Oba sta enaka z gospodarjem, nevaležnika."

Stisnila je glavo med dlani in život se ji je tresel od jeze in žalosti.

France je do poldneva pohajkoval krog hiše. Vseposvodi je dal opravka z malenkostnimi rečmi. Ali vse to delo je bilo prazno postopanje in nemirno čakanje. Včasih je pogledal proti rebri, kjer so se raztezale Jan-

čarjeve njive in travniki. Opazil je na njih žensko, ki je žela travo in jo zalagala v koš.

"Bog ve, če je Franca," je premišljeval in dolgčas mu je bilo. Težko je pričakal poldneva.

Po južini se je začel umivati. Nato je šel v svojo sobo in se vrnil iz nje prazne oblečen. Obe — Jera in Lojza — sta se zavzeli, ga motrili, se spogledali, ali reči si ni upala nobena besedice. France pa tudi ni rekel, kam se je naravnal. Kar šel je. Jera je gledala s praga za njim, da bi ujela, kam bo krenil. Ko ni zavil proti Jančarju, se je razveselila.

"Kakor bi šel oklice postavljat na faro, tak je bil," se je obrnila k Lojzi.

"Ima pač take opravke," je odvrnila malomarno Lojza, ki je zatajevala vzbujajočo se nejevoljo, da kar tako gre z doma ob lepem delavniku.

France jo je mahnul po bližnjici proti županu. Ves vesel je bil, ko ni bil doma, in je spet mislil na Franco.

Župan je imel gostilno. V prostori sobi je sedelo nekaj mož za mizo, ko je vstopil France.

"Kaj pa je tebe zmotilo, Matic, da si zašel v krčmo? Na, pojdi pit!" mu je ponudil star možak kozarec in mu napil.

"In kakšen je! Ali si bil v Ljubljani?"

"Na dobro zdravje," je dvignil France kozarec in srknil vino.

"Pri županu imam opravke," je razlagal France.

"Skoda, ko ga ni doma. Na glavarstvo je šel," se je oglasila županja za njegovim hrbtom.

"Ali res?" se je začudil Matic.

"Kdaj pa pride?"

"Pred nočjo ga ne bo. Morda meni poveš, da ne boš imel še ene poti."

Matic si je z roko popravil klobuk, da bi zakril rdečico, ki jo je občutil v licih.

"Saj je vseeno. Ni take sile,"

se je izgovarjal in si ni upal razodeti, čemu je prišel. "Dajte mi četrtnko!"

"Tebi se godi, Matic," je začel starejši pivec.

"E, godi! Tako, tako," je skomizgnil France z rameni.

"Kaj boš," je povzel starejši.

"Denar imaš, zemljo imaš, vojske si prost — samo žene ti manjka."

"U, saj ta bi se že dobila, če je to vse," ga je zavrnil Matic in se sam sebi čudil, ko je slišal svoj glas, in se bal, da bi ne slutili vsi v njem hrepenenja po Franci.

"Pa bi se ti res spodobila," je pomagal mlajši, "da bi imel vsaj en križ pri hiši, ko nimaš sedaj nobenega."

"Nobenega?" se je nasmehnil France.

"Če ga imaš v kotu za mizo, drugega gotovo nimaš," mu je spet ponagajal starejši.

Županja mu je prinesla četrtnko, ujela razgovor in mu pomagala:

"Nič se ne meni, Matic. Takle oče ti nalašč nagaja. Vsak ve za svoje križe, kajne?"

Matic je bil vesel pomoči. Hitro je iztočil četrtnko, izpil in si naročil drugo:

"Še eno, ko imam vsega dovolj!"

Pogovor se je zasuknil drugam, Matic je vrtel steklenico med prsti in ugibal, kaj bi sedaj ukrenil, ko ni bilo župana. Vedel je, da dela župnik prošnje, ali nekam bal se ga je. Če bi ga le začel viti, zakaj ni Franca sama prišla, bi se kdo ve kako nerodno zagovarjal. Raztreseno je poslušal pogovor in pogosto kar na slepo pritrdjeval, dokler se ni z vinom toliko opogumil, da se je hitro odločil, plačal in šel.

(Dalje prihodnjič)

Slovensko prosvetno delo na Tržaškem

Na prosvetnih prireditvah društev, ki so vključena v Slovensko prosveto na Tržaškem, večkrat nastopajo tudi člani Radijskega odra tako z recitacijami, z bralnimi predstavami, kot napovedovalci in podobno. V preteklem letu so nastopili domala v vseh župnijskih prosvetnih društvih razen v škedenjskem.

Kot razveseljivo dejstvo moramo omeniti gostovanja glasbenih in dramskih prosvetnih skupin iz Slovenije, seveda samo v večjih domovih, da jim je mogoče kriti stroške za potovanja.

Glavna in največja prireditev Slovenske prosvete pa je tabor na Repentabru vsako leto navadno v juniju. Na zadnjem junijem taboru je največ nastopala mladina. Peli so in igrali, recitali, rajali in godli. Prireditvev je bila posvečena petindvajsetletnemu delovanju Slovenske prosvete na Tržaškem. Govornik (prof. Jože Peterlin) je prikazal to delavno pot od ustanovitve do srebrnega jubileja. Tabora so se udeležili predstavniki pro-

svete iz Slovenije, sorodnih organizacij iz zamejstva, mnogi župani in predstavniki Cerkve s Tržaške in Goriške ter drugi izvoljeni zastopniki.

Ob tem pregledu ne smemo pozabiti družinske revije "Mladika", ki je 1971. leta zaključila petnajsto leto izhajanja. V teh letih je pognala korenine. Če lahko ugotovimo, da prihaja na primer v Mačkovi 40 izdovodov, v tržaško predmestje Rojan 60 izdovodov, na kraško planoto Opčine 40 izdovodov in potem po vrsti v vse kraje v naši deželi, potem smemo trditi, da je v petnajstih letih v skrbno izbrani lepi slovenski besedi, v oznanjanju ljubezni do doma in do materine govorice, v poskusih mladih pesnikov in pisateljev, zraslih na teh tleh in še in še... opredeljena važno poslanstvo. Mislimo, da lahko rečemo našim ljudem, naj podpirajo to svojo revijo tudi v novem petnajstletju. Mladika je tudi izdala več knjig, kot npr. predavanja v Dragi, pesniške zbirke in drugo.

V začetku smo rekli, da prebiramo taka naštevavanja in poročila z neko običajno hladnokrvnostjo, pa bi upali na koncu zapisati, da je to delo porojeno iz velikanskih žrtv naših ljudi, ki so zidali domove in jih vzdržujejo. Poleg teh materialnih žrtv pa so tu še žrtve naših prosvetnih delavcev, ki ni noben plačan za svoje delo, ampak vsak rad in z velikim navdušenjem v prostih urah posveča svoje sposobnosti prosvetnemu delu.

Veseli smo, da je to resnično nesebično delo v zadnjem času spoznala tudi Slovenija in tudi uradne prosvetne organizacije, a da je še vedno potreben tisti korak, ko bo tudi za Slovenijo vsako prosvetno in kulturno delo, pa naj ga opravlja ta ali ona ideološka skupina, cenjeno povsem enako. Prosvetni in kulturni delavci pa bodo gotovo v nastopajočem letu v okviru Slovenske prosvete razvili delovanje do najvišje mere in gotovo se bo v to prosvetno skupnost vključilo kar največ zamejskih Slovencev.

Nekaj časa so verjeli

Prijateljici sedita v restavraciji, ko vstopi pri vratih vsa razgibana bujno oblečena ženska.

"Mar ni njen mož sodnik?" vpraša prva s pogledom na vstopivšo.

"Vsi so mislili tako, dokler se ni poročil — z njo," je odgovorila druga.

UNIFORMA — Ženske v britanskem Kr. letalstvu imajo za obrednico uradno določene obleke, kot jo kaže slika. Izdelane so iz sinje modre tkanine, mešanice volne in rayona.

NA ODRU DOMA — Hume Cronyn je preskušen igralec in nastopa v zadnjem času v Los Angelesu v predstavah "Sodna razprava upora na Caine". Trdijo, da se bo skoraj vrnil tudi na Broadway v New Yorku, kjer bo nastopil v "Promenadi" skupaj z Eli Wallach in Ann Jackson.

Filipinom bo zopet primanjkovalo riža

Ko je izgledalo, da je "zele-na revolucija" rešila za dalj časa vprašanje prehrane tudi na Filipinih, je nenadno spet nastopilo pomanjkanje riža.

MANILA, Filip. — Ko je "zele-na revolucija" osvojila Filipine leta 1966, so ti v naslednjih letih pridelali dovolj riža za lastne potrebe in ga je celo nekaj ostajalo. Lani je zopet bilo treba uvoziti za prehrano domačega prebivalstva velike količine riža. Zdaj napovedujejo vladni podatki potrebo po večjem uvozu tudi za letos.

Glavni vzrok manjšega pridelka lani kot letos naj bi bili tajfuni, pomanjkanje denarnih sredstev, pomanjkanje miru in reda, prav posebno pa bolezen, ki uničuje riževa polja. Njen povzročitelj je virus "tungro".

"Mi smo večbali znanstvenike za riž za vso Azijo v našem znanstvenem in poskusnem središču Los Banos od začetka tega stoletja, zdaj pa sami trpimo največje pomanjkanje riža," je dejal vodja postaje Domingo Panganiban. Drugi svarijo pred paniko in pozivajo k manjši rabi riža v dnevni prehrani. Riž naj zamenjajo druga živila, ki jih je dovolj.

Filipinci imajo riž radi in ga poje vsaka oseba povprečno 222 funtov letno. Če nastopi pomanjkanje riža, smatrajo to Filipinci za stisko in hude čase.

Lani so morali uvoziti 460.000 ton riža, za letos napovedujejo primanjkljaj 636.000 ton in za prihodnje leto okoli 580.000 ton. Primanjkljaj upajo v naslednjih letih zmanjšati z razvitjem in rabo novega semena, ki bo odporno proti virusu "tungro", ter z izboljšano in razširjeno obdelavo riževih polj. Pri vsem imajo Filipinci srečo v tem, da so cene riža zaradi velikega pridelka in močnega presežka v jugovzhodni Aziji v zadnjih letih precej padle.

Burma se izogiblje boja med Sovjetijo in Kitajsko

RANGUN, Bprma. — Burma je srednje velika država ob Bengalskem zalivu, soseda Indije in Tajske, pa tudi Kitajske. Ko se je Sovjetska zveza uvrstila v Indijo, se trudi utrditi svoj vpliv sedaj v neodvisni Bengali (Bangla deš), pa ga razširiti tudi nad Burmo.

Kitajska se tem sovjetskim načrtom upira in skuša sovjetski vpliv omejiti in uničiti, kjer le more. V povečevanju sovjetskega vpliva v Indiji in Bengali vidi Kitajska poskus sovjetskega obkoljevanja, ki nikakor noče, da bi seglo tudi na Burmo. Kitajska vzdržuje omejene diplomatske odnose z Burmo, pa podpira tudi komunistične gverilce v vzhodnem in posebno v severovzhodnem delu Burme.

Burma, ki je upala pod vojaško vladno z uvedbo reform v socialističnem duhu naglejše napredovati, je dejansko v razvoju zastala. V prirodno bogati deželi, ki je bila poleg Tajske največji izvoznik riža v času, ko ga je povsod drugod v Aziji manjkalo, sedaj tega primanjkuje, kot primanjkuje tudi večine drugih vsakdanjih potrebščin.

Marijuana dovoljena?

WASHINGTON, D.C. — Narodna komisija, ki proučuje zlorabo drog in kajenje marijuane, je predložila, naj bi bile uknjene vse kazni za privatno rabo in posest marijuane. Komisija 13 članov, v katero jih je predsednik Nixon imenoval 9, je na splošno konservativno usmerjena.

Predlog prihaja v času, ko je postala raba marijuane posebno med mladim rodom zelo obsežna in ko večina javnosti še trd-

no vztraja na ohranjanju reda in zakonitosti.

Poročilo in priporočilo komisije bo poslano Kongresu in predsedniku Nixonu 22. marca, ko bo končano njegovo tiskanje. Kaj bo Kongres odločil o tem priporočilu, je težko reči, ker se ne bo ravnal le po vidikih škodljivosti rabe marijuane za človeško zdravje, ampak tudi na škodljivost svojih odločitev pri podpori volivcev. Ta je v letu volitev izredno važna za vse kandidate.

Vesti iz Slovenije

Čistka razumnikov in nacionalistov

Na zasedanju "malega kongresa" jugoslovanske komunistične partije v Beogradu, ki se je začel v torek, 25. januarja, in se končal v četrtek, 27. januarja tl., je bil glavni govornik jugoslovanski komunistični diktator Tito.

V govoru je z že znanimi frazami opozorjal na "nevarnost razrednega sovražnika", ki ga danes jugoslovanski komunisti vidijo vseposvodi, tako da se je nezaupanje zaneslo tudi v partijske vrste, od najnižjih do najvišjih položajev, ter izjavil, da "bo treba v naši državi znova začeti s politiko trde roke". Partijo bo treba počistiti," je napovedoval Tito, "razumnikihi elementov in neljalnih nacionalistov" ter "se nasloniti spet na delavstvo", ki da je "temelj naše partije".

Kakor je bilo napovedano, so na kongresu, na katerem je 400 partijskih delegatov prikimavalo že vnaprej določenim sklepom in odločitvam vrhovnega partijskega vodstva, "izvolili" osemčlanski izvršni odbor jugoslovanske KP, kateremu je bil na čelo postavljen 49-letni Jure Bilič, "eden novih elementov vrhovnega vodstva jugoslovanskega komunizma", kakor poročajo titovske agencije.

"Boj jugoslovanske komunistične partije proti nacionalizmu in separatizmu je tako vstopil v novo fazo," je izjavljala novi predsednik izvršnega odbora KPJ, "ter bo obnovljen na Hrvaškem in po vseh ostalih socialističnih republikah."

Na zasedanju so razpravljali tudi o "sanaciji gospodarstva", toda sklepi, ki so jih sprejeli: nove devizne kontrole, varčevanje, kontrola novih tovarniških in zasebnih gradenj, začasna prepoved prodajanja nepremičnin itd., so samo slabotne injekcije proti bolezni, na kateri hira povojno jugoslovansko gospodarstvo in ki se ji pravi: marksistično samoupravljanje, teorija, ki je nihče, tudi njen "izumitelj" Kardelj in njegovi, ne znajo spraviti v prakso, ker je pač neživiljenjska.

Slaki v Avstraliji

Po vojni se je skoraj med 200 tisoč Jugoslovani znašlo na avstralski celine tudi kakšnih 20 tisoč Slovencev. Slovenska izseljenska matica pripravlja konec februarja gostovanje priljubljenih Slakov med našimi slovenskimi rojaki.

Alpsko turistično središče

Potem, ko je več načrtov za gospodarski napredek Tolminsko propadlo, so končno uspela dolgoletna prizadevanja za zgraditev alpskega turističnega centra na kaninskem pogorju.

Zdaj so dela pri turističnih objektih v polnem zagonu. Konec tega leta se bodo smučarji lahko že z žičnicami vzpenjali na kaminska smučišča.

Otroci starčkom

V osnovni šoli v Dravogradu so pripravili zbirko denarja za darila ostarelim ljudem. Skupno so otroci zbrali 1.230.000 dinarjev. Obiskali so ostarele ljudi v domu onemoglih in Dravogradu, jim pripravili lep spored in vseh 50 starčkov obdarili.

Težko je popisati, kakšno veselje so otroci s tem pripravili ostarelim ljudem. Morda po slovenskih osnovnih šolah le še premalo mislijo, da je poleg vzgoje razuma potrebna tudi vzgoja srca.

Občina plačuje rejnino

V občini Gornja Radgona je trenutno v oskrbi 32 odraslih občanov. Tu gre povečini za socialno ogrožene in osamele ljudi, ki nimajo lastnega doma in otrok.

Občina plačuje rejnino, ki se giblje med 400 in 500 dinarji. Ta vrsta varstva je mnogo cenejša kot zavodska. Varovanci se tudi dobro počutijo.

Planinska društva Zasavja

Odbor zveze zasavskih planinskih društev, ki povezuje 11 organizacij od Litije do Brezice, je na svojem posvetovanju razpravljal o perečih težavah. Planinska društva v Zagorju ob Savi, Trbovljah in Hrastniku so zašla v položaj, iz katerega se brez širše podpore družbenopolitičnih skupnosti ne bodo izklopala. Če bodo ostala brez pomoči, bodo morala prepustiti svoje domove na zasavskih hribovih propadanju.

V Josipdolu lani uspešni

V granitni industriji "Ingmag" v Josipdolu na Pohorju so uspešno sklenili lansko poslovno leto. Nad 300 delavcev v kamnolomih v Josipdolu, Oplotnici in Dolici je izdelalo blizu 8000 kvadratnih metrov kamnitih brušenih plošč, 3 milijone in pol granitnih kock za tlakovanje cest, 60.000 robnikov in drugih izdelkov po naročilu. Celotni dohodek podjetja je znašal okrog 10 milijonov novih dinarjev.

Nova zdravstvena postaja za Laško

Laški zdravstveni postaji postajajo prostori pretesni za vedno širšo zdravstveno dejavnost v kraju. V načrtu imajo gradnjo nove zdravstvene postaje. Po sedanjih zamisli bi bila laška postaja podobna tisti, ki jo bodo zgradili v Rogaški Slatini.

Help Wanted Male or Female

COOK

Soup and sandwiches, 10 a.m. to 2 p.m. Monday thru Friday. 1301 Marquette 361-8997 (37)

MALI OGLASI

Hiša naprodaj

Enodružinska hiša, 2 spalnice, klet, dvojna garaža, v fari sv. Lovrenca. Kličite 883-1049 po 5. uri pop.

—(33)

Carst Memorials

Kraška kamnoseška obrt

EDINA SLOVENSKA IZDELAVALNICA NAGROBNIH SPOMENIKOV

15425 Waterloo Rd 481-2237

V najem

Pet sob se odda zgoraj, vse na novo dekorirano, s pohištvom ali brez. Nizka najemnina. 1142 E. 76 St. 881-3824.

—(35)

V najem

5-sobno stanovanje, zgoraj, se odda zakoncema ali eni ženski. Nič otrok. Na 1176 Norwood Rd. telefon HE 2-2976.

—(35)

V najem

Oddamo 5 sob, spodaj, na E. 77 St. Kličite po 4. uri pop. 431-3273.

—(36)

Išče sobo in hrano

Bolehna vdova išče sobo in hrano okoli cerkve sv. Vida. Za več pojasnila kličite 361-2624.

X(17,18, MWF)

2 sobi se odda

Opremljene, na 1027 E. 61 St. Kličite po 6. uri zv. 431-6668.

(36)

MATIJA MALEŠIČ:

KRUH

POVEST SLOVENSKE KRAJINE

Ivan se jima umakne s praga in ne pogleda preprijazno Verena.

"Veren, Veren!" Roke grabijo po kupicah, od vseh strani ponujajo Verenu piti.

"Bala sem se, čla ne prideš. Ilonke ne pustim brez tebe." Šiftarka je vsa vesela in mu nudi kupico.

"Saj popaziš na Andraža. Neizkušeni je še." Sotlička ponuja Verenu sedež poleg sebe in se vživlja v misel, da pojde Andraž.

Ivan se vrne v sobo in šepne Ilonki na uho: "Oče gre po cesti. Morda pride sem."

Ilonka poblebdi. "Zakaj pa siliš na delo, ker ti ni sile?"

"Zakaj greš ti? Kaj te nisem prosil?"

"Pri meni je drugače..." Ilonki zastane beseda. O daljšem svetu mu ne more pripovedovati, o revščini mu noče govoriti. Odmakne se od Ivana in stisne k materi.

Časar piše pogodbo, piše, piše. Ritoper nekaj na tihem naroča Lini. Lina odhiti iz sobe. Geza se zmuzne za njo.

"Ta je pa lepa!" Horvat udari s pestjo po mizi, da odskočijo kupice in se zamajejo litri. "Pogodbo pišemo, Časar piše, piše. Kaj piše? Kaj vemo? Ko da nas ne briga. Na slepo ničesar ne podpišem."

"Saj res!" se oglasi nekatere.

"Glavo izpolnim! To je tako sama formalnost!" se obregne Časar.

Nekaterim zadostuje ta važna izjava. Gospod Časar že ve, kaj dela in kako je treba. Horvata ne premoči beseda, ki je ne razume. "Formalnost sem, formalnost tja. Ne podpišem, dokler ne vem, kaj je vse napisano."

"Saj prebere!" miri Ritoper. "Sicer smo se pa tako že domenili. Kakor smo se domenili, tako bo napisano."

"Do dobra se še nismo domenili. — Kaka bo hrana? Kdo plača vožnjo?"

"Geza, tvoj nečak, je kuhar! Ali smo imeli že kdaj boljšega kuharja s seboj? Ko v Budimpešti po hotelih boste jedli."

Nekdo se nasmeje.

Horvata ne zmede smeh, vendar o kuhi noče več govoriti. "Kdo plača vožnjo? Napisano mora biti, sicer nas v jeseni oslepriš za nekaj težko prisluženih kil silja."

"Horvat, pazi, kaj govoriš! Vožnjo vam plačam tja in nazaj! To vpišemo v pogodbo! Ne pozabi napisati, Časar!"

"Plače nam nisi še določil. Le obljubljal si jo."

"Kar sem obljubil, dam in bo napisano. Povedal sem ti, koliko dobiš."

"Premalo! Podlesnik daje po dve kill pšenice na mesec več."

"Pa za žetveni mesec plača manj. Kje dobite tisti, ki boste vseh sedem mesecev delali, večjo plačo za julij ko pri meni? Po tristo kil pšenice, po tristo-petdeset kil rži, po sto kil ječmena in po sto kil ovs! Tudi ženske plačam za julij bolje ko vsak drugi palir. Kdo plača bolje?"

"Kuhar!" pove kratko Horvat.

"Ni res! Podlesnik i Kuhar sta sklenila letos slabši pogodbi z veleposestvi kakor jaz. Nikomur nista mogla več obljubiti za julij ko jaz."

"Meni sta že obljubljala več. Verenu najbrže tudi."

"Če mu nista še več obljubila!" vzklikne nekdo.

Vse oči so uprte v Verena.

Ritoperju je vroče. Plaho pogleda Verena in ga prosi z očmi,

naj ne pove, koliko mu je obljubil.

Veren molči in pije.

"Pošten je Veren," misli Ritoper in zmigne z ramo. "Horvat, pojdi h Kuharju, pojdi s Podlesnikom, če bolje plačata. Ali ko boš v zadregi, stopi tudi h Kuharju in Podlesniku. K meni ne pridi!"

Ko mrzla ploha delujejo Ritoperjeve besede na Horvata. Vsi vedo, da tiči do grla v dolgovi pri Ritoperju in da ga Ritoper lahko zaduši, kadar se mu poljubni.

Časar piše, piše.

Horvat izpije kupico vina na dušek in si opomore. "Koliko dobi Veren?"

V Ritoperju kipi žolč. "Zasluzi gotovo več ko ti."

Horvat je trdovraten. Saj to je edina priložnost, da Ritoperju lahko ugovarja. "Koliko dobi?"

"Slišal boš. Tudi zanj napiše Časar."

Veren dvigne glavo.

"Dobi Veren več ko jaz?" sili Horvat.

"Rekel sem ti, da zasluži več."

"Koliko dobi več?"

"I, sitnost! Koliko? Toliko mu napiše Časar ko tebi." Ritoper pomežikne Verenu.

"Po deset kil pšenice dobim na mesec več ko drugi. Za sedem

mesecev dobim torej sedemdeset kil pšenice več ko drugi moški. Petstodvajset kil pšenice dobim za vseh sedem mesecev, rži in ječmena in ovs pa dobim toliko ko drugi odrasli moški. To napiši, Časar!" Veren govori trdo, počasi in razločno ter zre ostro Ritoperju v oči.

"Oho, tako je to!" Horvatu sili kri v glavo.

Ritoper zeleni v jezi. "Kaj se nisva domenila, kako napraviva glede priboljškov?"

"Tako sva se domenila."

"Če ti kaj navršim, sem rekel..."

"Pisano mora biti, ali... ali pojdem s Podlesnikom."

"Veren dobi, mi pa ne. Čujete, možje in fantje?" Horvat ogorčeno vstaja, ko da misli oditi. Sovražno ga gleda Ritoper, na jezik mu silijo kratke besede. Plačaj, Horvat, plačaj svoj dolg takoj — pa pojdi! Obračunala sva! Če ne plačaš, naj poje boben! — Horvat je naglo pil in noče razumeti sovražnih pogledov. "Ali nismo možje ko Veren? Saj mu nismo nevoščljivi. Ali v pogodbo piše Časar, da dobi vsak odrasli moški toliko ko jaz, in ne toliko kolikor je obljubljen Verenu."

"Verenu navržem brez pogodbe, kolikor sem mu obljubil."

"V pogodbi mora biti pisano vse, do zadnjega zrna."

"Veren, ne začenjaj še ti!"

"Mi ne misliš napisati mesečno po deset kil pšenice več? Po petintrideset kil pšenice na mesec in po petindvajset kil rži mesečno?"

"Vsi zahtevajo, če ti napišem! Če dam vsem, so vsa moja pota, vse moje skrbi, vse moje delo zastonj! In še iz lastnega bi moral dati. Saj sem ti povedal,

kako in kaj. Veže me že sklenjena pogodba z veleposestvom."

Veren vstane. "Srečno!" reče Šiftarki in Sotlički, prerine se do vrat in s trdimi koraki odide.

Mučen molk zavlada v sobi. Časar neha pisati, vtika cigaro v ustnik in pogleduje Ritoperja. Vzravn in ponosen pogleduje Horvat potrtega Ritoperja. Sam s seboj je zadovoljen in vesel Ritoperjeve zadrege.

Ritoper se sesede na stol in si briše pot s čela. Da morem razdreti pogodbo z madžarskim grofom, danes jo razderem. O, še prosili bi me, da vas popeljem na delo in k zaslužku in h kruhu. Saj morate umreti gladu, če vas ne popeljem na delo. Ljudje, ljudje, trudi se človek za vas, peha se za vas, živi brez mirne ure za vas — pa mi delate take skrbi! Tako govori pogled, ki bega od enega na drugega in očita in prosi usmiljenja. ves potrj je palir.

"Nekaj nam vsakemu navržite! Naj napiše Časar! Pa podpišemo in mir besedi!" pravi Andraž modro in važno.

"Saj bi rad, verjemite mi, da bi rad, če bi mogel! Pa ne morem in ne morem! Izgubo bi imel."

"Vsaj po tri kile pšenice mesečno vsakemu več! Po osemindvajset kil pšenice in po petindvajset kil rži mesečno, za julij pa kakor domenjeno..."

"Vsaj nekaj..." pomaga nekdo Andražu, ki mu sije silna resnost in važnost iz oči.

Ritoper potegne izpred Časara kos papirja in začne pisati po njem številke.

Polglasen pogovor se razprede med ljudmi. Horvat sede, si natoči kupico vina, jo zduškom izpije in šepne sosedu: "Nekaj

bo le! Vrtati moraš pri tem skoporicu! Da še jaz molčim?" In zopet si natoči, da ne bi premalo oškodoval Ritoperja.

"Kaj se vtičaš, če sam ne pojdeš?" kara Sotlička Andraža.

"Zakaj ne bi šel? Le preračunite, koliko zaslužim!"

"Brez Verena te ne pustim."

"Ne bodite sitni!" Andraž obrne materi hrbet.

"Saj je ne pustite, ker ne pojde Veren?" povpraša Ivan Šiftarko. Up gori v njegovih očeh.

"Kaj vem, sirota, kaj naj napravim. Saj o ženskah še ne pišejo v pogodbo, premislil sem!"

"Snedel me bo kdo," se obregne Ilonka na mater.

"Dober večer!" Sukič vstopi.

Kot bi odrezal, potihne sleher na beseda. Vse oči so uprte v Ivana.

Ivan vrti kozarec med prsti in gleda vanj. Nosnice mu rahlo drgetajo. Čuti na sebi radovedne poglede, čuti, da ga ošine

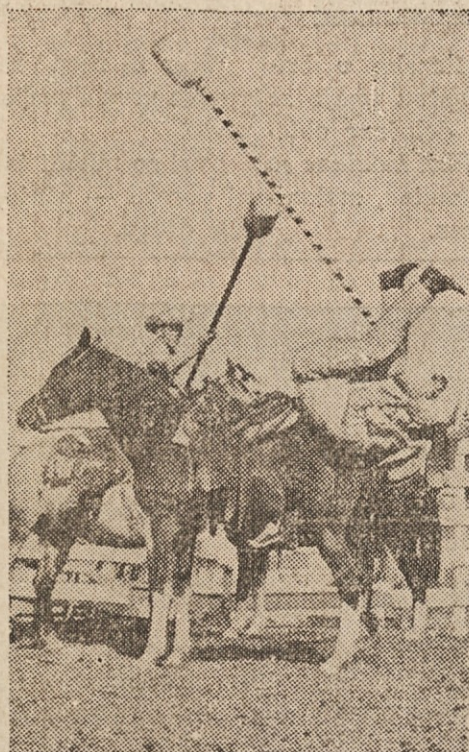
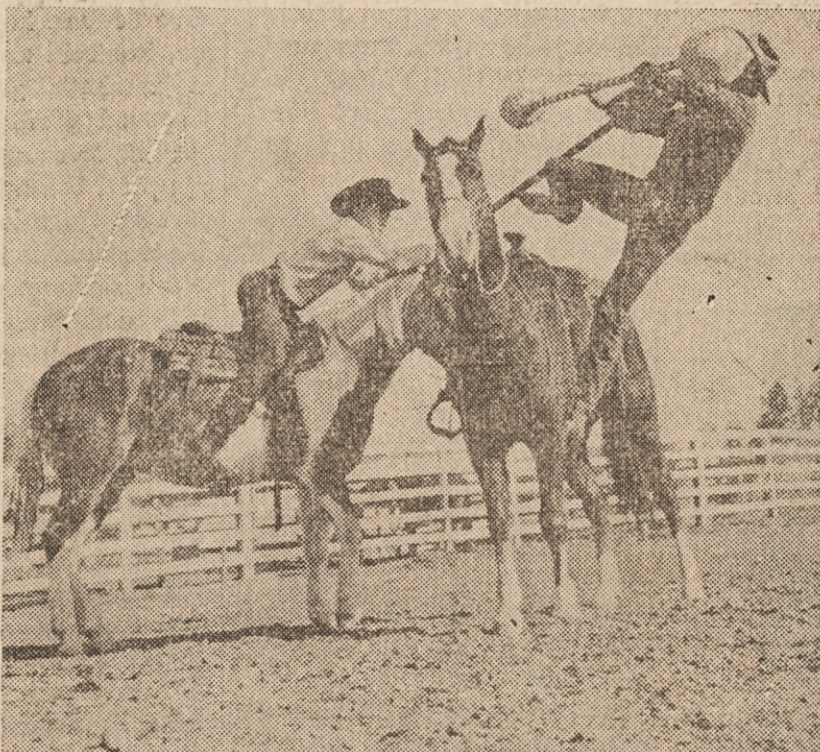
A teen-age kid
will steal a car
just for kicks.

Don't help
a good boy
go bad.

Lock your car.
Take your
keys.

NOV SPORT PO STAREM VZORU — Po vzoru viteзов v nekdanih dneh, ki so s kopji poskušali drug drugega vreti s konja, so si izmislili v Newhall v Kaliforniji igro, ki jo vidimo na sliki. Trdijo, da je zanimiva in slikovita. Priljubila se je med poklicnimi kavboji in filmskimi igralci.

očetov pogled. Rdečica mu plagne na lica.

Ilonka prebledi in se skuša skriti za mater.

Časar dvigne papir čisto k

nosu in preleti z očmi vrstice, ki jih je napisal.

Ritoper računi, računi in ne dvigne glave.

(Dalje prihodnjič)

ŽENINI IN NEVESTE!

NASA SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA

VAM TISKA

KRASNA POROČNA VABILA

PO JAKO ZMERNI CENI

PRIDITE K NAM IN SI IZBERITE
VZOREC PAPIRJA IN ČRK

Ameriška Domovina

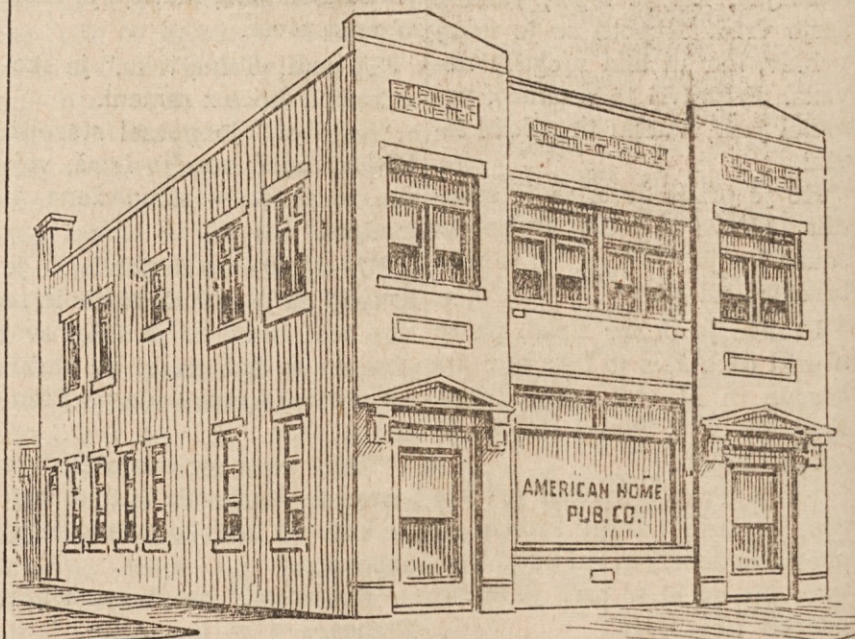
6117 St. Clair Avenue

HEnderson 1-0628

AMERISKA DOMOVINA

bi morala biti

vsaki slovenski hiši

Za vsakovrstna tiskarska dela

se priporoča

TISKARNA AMERIŠKE DOMOVINE

6117 St. Clair Avenue

Cleveland 3, Ohio

tel. HE 1-0628

TRGOVSKA IN PRIVATNA NAZNANILA

Vse tiskovine za društvene prireditve:

okrožnice, sporedi, vstopnice, listki za nakup okrepčil.

Spominske podobice in osmrtnice.

Najlepša izdelava - Prvovrsten papir - Hitra postrežba

NAROČAJTE TISKOVINE PRI NAS!

TRGOVSKE TISKOVINE - PRIVATNE TISKOVINE